

Teresa Kaniowska

Poradnik prawny

dyrektora MOW i MOS

Aktualizacja zgodna z reformą
systemu oświaty z 2017 r.

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Redakcja językowa i korekta
Karolina Strugińska

Redakcja techniczna i skład
Barbara Jechalska

Projekt okładki, layout
Barbara Jechalska

Zdjęcie na okładce: virtua73/Fotolia.com

ISBN 978-83-66047-06-8
Wydanie II, uaktualnione

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2018

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons
– Użycie Niekommercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Wprowadzenie

Niniejszy poradnik prezentuje zestaw reguł ujętych jako przepisy prawne odnoszące się do organizacji kształcenia, wychowania, opieki, resocjalizacji i terapii dzieci i młodzieży w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (MOW) oraz młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (MOS).

Dla ułatwienia zastosowano układ obejmujący kolejne ustawy ze wskazaniem upoważnienia do wydania interesujących nas aktów wykonawczych (rozporządzeń). Niektóre przepisy nie pojawiały się dotychczas w opracowaniach udostępnianych dyrektorom MOW i MOS, a znalazły się w tej propozycji na podstawie zgłaszanych wniosków o pomoc w rozwiązywaniu problemów występujących na terenie ośrodków.

Zaktualizowany poradnik zawiera wybrane regulacje prawne obejmujące organizację i funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii, których dotychczasowy kształt uległ modyfikacji w związku z reformą oświaty wdrażaną od 1 września 2017 roku.

Lektura poradnika może się okazać pożyteczna w codziennej praktyce wychowawczej oraz zarządzaniu zasobami ludzkimi. Opracowanie obejmuje bowiem nie tylko przepisy związane z organizowaniem procesu kształcenia, wychowania, opieki, resocjalizacji i terapii dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ale również te odnoszące się do zatrudnionych w ośrodkach nauczycieli (np. dotyczące wymagań kwalifikacyjnych, obowiązków, ochrony prawnej, odpowiedzialności dyscyplinarnej).

Poradnik zawiera także rekomendowane przepisy służące opracowaniu lub aktualizacji procedur postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków i placówki oraz współpracy z Policją.

W ramach zachęty do lektury poradnika przypominamy: „nieznajomość prawa szkodzi, natomiast od odpowiedzialności nie zwalnia”.

Teresa Kaniowska
Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii
Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie

Przepisy ogólne

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.)

Art. 1. System oświaty zapewnia m.in.:

- realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;
- wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny;
- wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży;
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- **możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;**
- opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych;
- opiekę nad uczniami szczególnie uzdolnionymi poprzez umożliwianie realizowania indywidualnych programów nauczania oraz ukończenia szkoły każdego typu w skróconym czasie;
- kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym;
- upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy i umiejętności niezbędnych do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej;
- utrzymywanie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach;
- opiekę uczniom pozostającym w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy.

Art. 2. System oświaty obejmuje:

7) młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa

w art. 36 ust. 17, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna, realizację odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Art. 4 pkt 24 Przepisy definiują podstawę programową kształcenia ogólnego i wskazują na znaczenie zadań wychowawczo-profilaktycznych szkoły, uwzględnianych odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego, programach nauczania i podczas realizacji zajęć z wychowawcą oraz umożliwiające ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych, a także warunki i sposób realizacji tych podstaw programowych.

Art. 15 ust. 2 W uzasadnionych przypadkach w szkole publicznej może być, za zgodą kuratora oświaty, a w przypadku szkoły artystycznej – ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zatrudniona osoba niebędąca nauczycielem, posiadająca przygotowanie uznane przez dyrektora szkoły za odpowiednie do prowadzenia danych zajęć.

Art. 41. 1. Dyrektorzy publicznych szkół podstawowych kontrolują spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodach tych szkół, a gmina kontroluje spełnianie obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie tej gminy.

Art. 44. 1. Szkoły i placówki podejmują niezbędne działania w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej, zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju, podnoszenia jakości pracy szkoły lub placówki i jej rozwoju organizacyjnego.

Szczegóły znajdują się w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1611).

Art. 55. 1. Nadzór pedagogiczny polega na:

- obserwowaniu, analizowaniu i ocenianiu przebiegu procesów kształcenia i wychowania oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- udzielaniu pomocy szkołom i placówkom, a także nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- inspirowaniu nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów.

Szczegóły znajdują się w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1658).

Art. 68 ust. 2 i ust. 3

2. Dyrektor szkoły lub placówki może, w drodze decyzji, skreślić ucznia z listy uczniów w przypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. Skreślenie następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy ucznia objętego obowiązkiem szkolnym. W uzasadnionych przypadkach uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły. Przepis możliwy do zastosowania w przypadku uczniów szkoły specjalnej zorganizowanej w MOS.

Wychowankowie MOW są skreślani z listy wychowanków ośrodka i uczniów funkcjonującej w ośrodku szkoły specjalnej na podstawie *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym* (Dz.U. z 2011 r. nr 296, poz. 1755) lub przepisów *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1654)¹ w związku z osiągnięciem pełnoletności, uchyleniem lub odroczeniem stosowanego środka wychowawczego przez sąd rodzinny.

Art. 82. 1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt. 2 i 3.

Art. 85. 8. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania jest upoważniony do wydania rozporządzeń w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na konieczność stosowania w szkole lub placówce specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także ze względów wychowawczych, opiekuńczych i resocjalizacyjnych.

Art. 91. 1. Organ prowadzący szkoły różnych typów lub placówki może je połączyć w zespół. Połączenie nie narusza odrębności rad pedagogicznych, rad rodziców, rad szkół lub placówek i samorządów uczniowskich poszczególnych szkół lub placówek, o ile statut zespołu nie stanowi inaczej. W zespole placówek resocjalizacyjno-wychowawczych, w skład którego wchodzi młodzieżowy ośrodek wychowawczy i młodzieżowy ośrodek socjoterapii funkcjonuje jedna szkoła danego typu, z odrębnymi oddziałami dla wychowanków MOW i MOS.

Art. 95. 6. W przypadku szkół podstawowych specjalnych funkcjonujących w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii oraz szkół w zakładach poprawczych mogą być tworzone szkoły obejmujące część klas szkoły podstawowej.

Art. 127. 1. Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawne, niedostosowane społecznie i zagrożone niedostosowaniem

¹ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1654).

społecznym, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki odpowiednio w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i szkołach lub oddziałach integracyjnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach specjalnych, innych formach wychowania przedszkolnego i ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 7.

Zgodnie z przepisami art. 127 ust. 13 i 15 zobowiązanym do zapewnienia kształcenia specjalnego każdemu dziecku z terenu danego powiatu posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego jest starosta powiatu.

Art. 129. Dzieciom i młodzieży pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, a także dzieciom i młodzieży niedostosowanym społecznie organizuje się opiekę i wychowanie na zasadach określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w przepisach o pomocy społecznej.

Art. 168. 1. Osoby prawne i osoby fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu publicznych szkół i placówek.

8. Niepubliczny młodzieżowy ośrodek wychowawczy może zostać wpisany do ewidencji, jeżeli osoba zgłaszająca ten ośrodek do ewidencji przedstawi ponadto opinię instytucji odpowiedzialnej za wskazywanie staroście ośrodka, do którego ma być skierowany nieletni, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 81 *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1654), z której wynika, że istnieje zapotrzebowanie na miejsca w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych.

Wyjaśnienie: Zgodnie z treścią art. 335 ust. 1. *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające Ustawę Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2017 r., poz. 60): „z dniem 1 września 2017 r. ewidencja szkół i placówek niepublicznych, o której mowa w art. 82 ustawy zmienianej w art. 15, w brzmieniu dotychczasowym, staje się ewidencją szkół i placówek niepublicznych, o której mowa w art. 168 *Ustawy Prawo oświatowe*”.

Powyższe oznacza, że placówki prowadzące swoją działalność w dniu 1 września 2017 r. oraz wpisane do dotychczasowej ewidencji szkół i placówek niepublicznych podlegają automatycznemu „przeniesieniu” do ewidencji prowadzonej na podstawie przepisów *Ustawy Prawo oświatowe*.

Art. 174. 1. Do niepublicznych placówek, o których mowa w art. 2 pkt. 7 i 8, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 123 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem przepisów określających wysokość i zasady odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach.

2. Niepubliczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze mogą pobierać opłaty wyłącznie za wyżywienie wychowanków w ośrodku w wysokości kosztów surowca przeznaczonego na wyżywienie.

Organ prowadzący młodzieżowy ośrodek wychowawczy może zwolnić rodziców z całości lub części opłat, a także upoważnić do udzielania zwolnień dyrektora młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

Do niepublicznych placówek, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy, stosuje się także odpowiednio przepisy art. 127 ust. 1 dotyczące zapewnienia kształcenia specjalnego uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Art. 180. 1. Nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami niepublicznymi sprawują właściwi kuratorzy oświaty.

2. Jeżeli niepubliczna szkoła lub placówka lub organ prowadzący tę szkołę lub placówkę prowadzi działalność z naruszeniem przepisów niniejszej ustawy, *Ustawy o systemie oświaty*, wydanych na ich podstawie rozporządzeń lub statutu, organ sprawujący nadzór pedagogiczny może polecić usunięcie uchybień w wyznaczonym terminie.

Przepisy szczegółowe

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. z 2017 r., poz. 649)

Jest to akt prawny zmieniający *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz.U. z 2001 r. nr 61, poz. 621).

Przepisy istotne dla MOW i/lub MOS:

§ 6 ust. 6. W oddziale szkoły specjalnej liczba uczniów niedostosowanych społecznie i uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym wynosi nie więcej niż 16.

Nie określono dolnej granicy liczby uczniów w oddziale szkoły specjalnej dla uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Optymalną liczbą wydaje się 12, analogicznie do liczby wychowanków w grupie wg przepisów *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. zmieniającego Rozporządzenie w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1606).

§ 15. 1. Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe może organizować dodatkowe zajęcia w formach pozaszkolnych dla uczniów, w tym dla młodocianych pracowników w przypadku branżowej szkoły I stopnia, zwiększające szansę

ich zatrudnienia, organizowane za zgodą organu prowadzącego szkołę oraz we współpracy z urzędami pracy, pracodawcami, placówkami kształcenia ustawicznego, placówkami kształcenia praktycznego oraz ośrodkami do kształcenia i doskonalenia zawodowego.

2. Branżowa szkoła I stopnia może organizować:

- dokształcanie teoretyczne młodocianych pracowników w zakresie kształcenia ogólnego oraz zawodowego;
- zajęcia uzupełniające dla młodocianych pracowników w zakresie praktycznej nauki zawodu, przygotowujące do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie organizowane na wniosek pracodawców.

§ 16. 1. Dla uczniów, którzy ukończyli 15. rok życia i nie rokują ukończenia szkoły podstawowej w normalnym trybie oraz którzy: otrzymali promocję do klasy VII szkoły podstawowej albo nie otrzymali promocji do klasy VIII szkoły podstawowej – **mogą być tworzone oddziały przysposabiające do pracy.**

§ 17 ust. 9. W przypadku wprowadzenia zmian do zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły lub przedszkola **po dniu 30 września**, organ prowadzący szkołę lub przedszkole zatwierdza te zmiany w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1578)

Rozporządzenie określa warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie, wychowanie i opiekę dla uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym organizuje się w szkołach, oddziałach i ośrodkach na każdym etapie edukacyjnym. **W szkołach ogólnodostępnych nie organizuje się oddziałów specjalnych dla uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.**

Kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym może być prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy:

- 1) 20. rok życia – w przypadku szkoły podstawowej;
- 2) 24. rok życia – w przypadku szkoły ponadpodstawowej.

Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET), o którym mowa w art. 127 ust. 3 ustawy, zwany dalej „programem”, określa:

- **zakres i sposób dostosowania** programu wychowania oraz wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych na podstawie wyników wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania i potrzeb ucznia/wychowanka;
- **opis zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów** prowadzących zajęcia z uczniem, a w przypadku ośrodków, także wychowawców grup wychowawczych prowadzących zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku, ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, w tym – w zależności od potrzeb – działania o charakterze resocjalizacyjnym i socjoterapeutycznym;
- **przewidywane formy i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej;**
- **działania wspierające rodziców ucznia** oraz – w zależności od potrzeb – zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi i innymi instytucjami;
- **zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne** oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, a także **zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego**, w przypadku ucznia klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum.

Program opracowuje zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści (psycholog, pedagog, logopeda, terapeuta, doradca zawodowy), prowadzący zajęcia z uczniem, a w przypadku ośrodków także wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku. Zespół opracowuje program po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub w ciągu 30 dni od daty przybycia wychowanka do ośrodka. **W młodzieżowym ośrodku wychowawczym IPET opracowuje się dla każdego wychowanka (także nieposiadającego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) – zgodnie z § 5 Rozporządzenia z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz.U. z 2011 r. nr 296, poz. 1755).** Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności programu oraz, w miarę potrzeb, dokonuje jego modyfikacji.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1652)

Kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci oraz młodzieży niedostosowanych społecznie, a także zagrożonych niedostosowaniem społecznym organizuje się w szkołach, oddziałach i ośrodkach, na każdym etapie edukacyjnym. Oznacza to, że uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym może uczyć się w szkole ogólnodostępnej, integracyjnej lub specjalnej.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1743)

Przepisy rozporządzenia nie zawierają postulowanego przez ORE upoważnienia dla dyrektora MOW do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla nieletniego umieszczonego w MOW, w trybie art. 26 *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad kierowania (...) nieletnich (...)* pozwala na przyjęcie do MOW nieletniego bez orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w trybie tymczasowym (natychmiastowym), stąd postulowane zmiany przepisów *Rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii*.

Wielokrotnie zdarza się, że dla nieletnich umieszczanych w MOW, w trybie art. 6 pkt 9 *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, również nie zostaje wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, głównie z powodu trudności w dotarciu do rodziców, którzy powinni być wnioskodawcami w tej sprawie. Postulowane zmiany zmierzają do uporządkowania stanu prawnego. Aktualnie w szkole specjalnej funkcjonującej w MOW wielu jej uczniów nie posiada niezbędnej podstawy w tym zakresie. Jest to istotne także ze względu na potrzebę opracowania dla każdego ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET) na podstawie zaleceń zawartych w orzeczeniu.

Od 1 stycznia 2019 r. wniosek w sprawie wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego będzie można złożyć w wersji elektronicznej.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (Dz.U. z 2017 r., poz. 1606)

Przepisy rozporządzenia określają szczegółowo warunki pobytu wychowanków w ośrodkach MOW i MOS, realizowane zadania wychowawcze, edukacyjne, resocjalizacyjne i terapeutyczne, z uwzględnieniem form pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Istotna jest konieczność zatrudnienia kadry specjalistycznej według obowiązujących standardów zatrudnienia. Wskaźnikiem zatrudnienia specjalistów powinna być liczba wychowanków w ośrodku. Jest to niezbędny warunek realizacji zamierzonych celów i osiągnięcia oczekiwanych efektów terapii i resocjalizacji.

Rozporządzenie określa warunki pobytu w ośrodku wychowanki w ciąży, możliwość tworzenia grup usamodzielnienia, możliwość uczęszczania niektórych wychowanków za zgodą sądu do szkół ogólnodostępnych, obowiązek współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich (Krajowy Mechanizm Prewencji) oraz warunki zatrudniania wolontariuszy. Określa także warunki odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w ośrodkach, zobowiązanie placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej do zaopatrzenia wychowanków MOW i MOS w odzież, obuwie, środki czystości, leki, okulary, podręczniki, pomoce szkolne oraz kieszonkowe.

Młodzieżowy ośrodek wychowawczy i młodzieżowy ośrodek socjoterapii współpracują z ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie w celu zapewnienia usamodzielniającym się wychowankom pomocy, o której mowa w art. 88 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 930, ze zm.) oraz w zakresie wynikającym z innych potrzeb rodziny wychowanka.

Do szkoły specjalnej funkcjonującej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym i młodzieżowym ośrodku socjoterapii mogą uczęszczać uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, niebędący wychowankami ośrodka, jeżeli szkoła dysponuje wolnymi miejscami. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą sądu rodzinnego, wychowanek MOW może uczęszczać do szkoły ogólnodostępnej poza ośrodkiem.

W § 80 rozporządzenia określono że, organy prowadzące młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i specjalne ośrodki wychowawcze, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie spełniają wymagań, o których mowa odpowiednio w § 26 i § 43, dostosują ośrodki do tych wymagań do dnia 31 sierpnia 2020 r.

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1591)*

Przepisy rozporządzenia określają zakres, formy i czas udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi, który do uzyskania takiej pomocy został zakwalifikowany. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego planowanie i koordynowanie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym ustalenie dla ucznia form udzielania tej pomocy oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane, jest zadaniem zespołu specjalistów, w tym wychowawców w przypadku MOW i MOS. Formy pomocy są uwzględniane w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym (IPET).

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1643)*

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1646)*

- § 5. 1.** Specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy oraz placówka zapewniająca opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 123 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, prowadzą księgę wychowanków.
- 2.** Do księgi wychowanków wpisuje się imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz numer PESEL wychowanka, adres zamieszkania wychowanka, imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli są różne od adresu zamieszkania wychowanka, datę przyjęcia wychowanka do placówki oraz datę i przyczynę skreślenia z listy wychowanków, a także nazwę i adres placówki, do której wychowanek został przeniesiony.
- 3.** Wpisów w księdze wychowanków dokonuje się chronologicznie według dat przyjęcia wychowanków do danej placówki.

4. Wpisów w księdze wychowanków młodzieżowego ośrodka wychowawczego dokonuje się chronologicznie według dat otrzymania przez dyrektora ośrodka, za pośrednictwem poczty, skierowania nieletniego do ośrodka, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 81 *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1654 oraz z 2017 r., poz. 773).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych
(Dz.U. z 2015 r., poz. 843)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1534)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1651)

Każdy z wymienionych powyżej aktów prawnych w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz słuchaczy w szkołach publicznych posiada status „obowiązujący”.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół
(Dz.U. z 2017 r., poz. 703)

Nowe ramowe plany nauczania obowiązują od roku szkolnego 2017/2018 w:

1. klasach I, IV i VII szkoły podstawowej (w następnych latach w kolejnych klasach szkoły podstawowej);
2. branżowej szkole I stopnia oraz szkole policealnej (począwszy od semestru I szkoły policealnej);
3. szkole specjalnej przysposabiającej do pracy.

Natomiast w czteroletnim liceum ogólnokształcącym i w pięcioletnim technikum ramowe plany obowiązują od 1 września 2019 r., a w branżowej szkole II stopnia – od 1 września 2020 r.

Nowe ramowe plany nauczania określają tygodniową liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Dyrektor szkoły, uwzględniając ramowy plan nauczania, opracowuje tygodniowy (semestralny) rozkład zajęć.

Reforma edukacji wprowadza do ośmioletniej szkoły podstawowej nowe obowiązkowe zajęcia edukacyjne: geografię, biologię, chemię i fizykę. Będą one włączane stopniowo:

- geografia i biologia – od klasy piątej,
- chemia i fizyka – od klasy siódmej,
- drugi język obcy nowożytny – także od klasy siódmej.

W szkole podstawowej będzie ponadto możliwość organizowania, począwszy od klasy siódmej, oddziałów dwujęzycznych. Zmieniają się nazwy niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych w szkole podstawowej: zamiast zajęć komputerowych – informatyka, zamiast zajęć technicznych – technika, a w miejsce historii i społeczeństwa – odrębne zajęcia z historii i z wiedzy o społeczeństwie.

Ramowe plany nauczania w szkołach zawodowych będą miały dwojaką postać. W miejsce trzyletnich zasadniczych szkół zawodowych powstaną trzyletnie branżowe szkoły I stopnia (w roku szkolnym: 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020) dla absolwentów gimnazjum, a w kolejnych latach szkolnych dla absolwentów ośmioletnich szkół podstawowych – toteż konieczne będzie stworzenie dwu wersji ramowych planów nauczania.

Ze względu na to, że w pierwszych latach funkcjonowania branżowej szkoły II stopnia będą do niej przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli gimnazjum, a od roku szkolnego 2022/2023 absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli ośmioletnią szkołę podstawową – w załącznikach do rozporządzenia określono odrębne ramowe plany nauczania dla tego typu szkoły.

Trzyletnia branżowa szkoła I stopnia będzie funkcjonowała od 1 września 2017 r. dla absolwentów gimnazjum, natomiast od 2019 roku dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

W przepisach zachowano dotychczasowe rozwiązania umożliwiające przedłużanie oraz skracanie okresu nauki uczniom, odpowiednio: niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym w nowych typach szkół.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U z 2017 r., poz. 356)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2017 r., poz. 860)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 939)

Rozporządzenie to określa warunki i tryb wydawania oraz wzory świadectw, dyplomów państwowych i innych druków dla przedszkoli oraz szkół nowego, a także dotychczasowego ustroju szkolnego, tj. dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz dla dotychczasowych gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1658)

Nadzór pedagogiczny jest sprawowany z uwzględnieniem:

- współdziałania organów sprawujących nadzór pedagogiczny z organami prowadzącymi szkoły lub placówki, dyrektorami szkół i placówek oraz nauczycielami;
- tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi szkół i placówek;
- pozyskiwania informacji zapewniających obiektywną i pełną ocenę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

Formami nadzoru pedagogicznego są: ewaluacja, kontrola, wspomaganie i monitorowanie.

Z przepisów nie wynika obowiązek prowadzenia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego przez dyrektora niepublicznej szkoły czy placówki. Taki obowiązek może nakładać na dyrektora osoba prowadząca placówkę niepubliczną, poprzez zapis w statucie, lub dyrektor może prowadzić nadzór z własnej inicjatywy (§ 35. przepisów § 22–24 i § 34). Nie ma natomiast różnic w wykonywaniu zewnętrznego nadzoru pedagogicznego w publicznych i niepublicznych szkołach (placówkach).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2017 r., poz. 1611)

Rozporządzenie określa wymagania wobec publicznych szkół i placówek, o których mowa w art. 44 ust. 1 *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, jakie realizują szkoły i placówki w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności

statutowej, a także zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju, podnoszenia jakości pracy szkoły lub placówki i jej rozwoju organizacyjnego.

Wymagania wobec młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii zawarte w rozporządzeniu są następujące:

- organizacja pracy placówki sprzyja osiągnięciu celów;
- wychowankowie nabywają wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej;
- wychowankowie są aktywni;
- kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne;
- rodzice są partnerami placówki;
- placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju;
- placówka w planowaniu pracy uwzględnia wnioski z analiz i badań zewnętrznych i wewnętrznych;
- zarządzanie placówką służy jej rozwojowi.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia
(Dz.U. z 2018 r., poz. 467)

Przyjęta w rozporządzeniu koncepcja edukacji, wyrażona w szczególności w zadaniach szkoły oraz celach kształcenia (wymaganiach ogólnych), odzwierciedla kluczowe cele i założenia reformy oświaty.

Podstawa programowa dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego, pięcioletniego technikum oraz branżowej szkoły II stopnia jest poprzedzona częścią wstępną, w której określone zostały:

- główne cele kształcenia w szkole ponadpodstawowej;
- najważniejsze umiejętności (kluczowe kompetencje), które powinny być rozwijane w ramach kształcenia w szkole ponadpodstawowej;
- najważniejsze zadania szkoły ponadpodstawowej w odniesieniu do poszczególnych obszarów działalności edukacyjnej i wychowawczo-profilaktycznej;
- główne cele kształcenia poszczególnych przedmiotów.

Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia w szkole ponadpodstawowej jest przedstawiany w języku efektów uczenia się zgodnie z *Polską Ramą Kwalifikacji – Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji* (Dz.U. z 2016 r., poz. 64 i 1010 oraz z 2017 r., poz. 60).

Załącznik nr I obejmuje podstawę programową dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum.

Załącznik nr 2 obejmuje podstawę programową dla branżowej szkoły II stopnia dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum.

Załącznik nr 3 obejmuje podstawę programową dla branżowej szkoły II stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej.

Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych **(Dz.U. z 2017 r., poz. 2203)**

Część oświatowa subwencji ogólnej jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego.

Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 *Ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz.U. z 2003 r. nr 203, poz. 1966) kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych.

Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego* (Dz.U. z 2017 r., poz. 2395).

Art. 11. 1. Ilekroć w niniejszym rozdziale jest mowa o statystycznej liczbie dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju, uczniów, wychowanków lub uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, należy przez to rozumieć liczbę odpowiednio dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju, uczniów, wychowanków lub uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach lub placówkach, **ustaloną na podstawie danych systemu informacji oświatowej według stanu na dzień 30 września roku bazowego.**

Statystyczna liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju, uczniów, wychowanków lub uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych jest aktualizowana w październiku danego roku budżetowego.

Art. 28. 1. Prowadzone przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne publiczne placówki, o których mowa w art. 2 pkt. 7 i 8 *Ustawy Prawo oświatowe*, otrzymują na każdego wychowanka dotację z budżetu powiatu w wysokości równej podstawowej kwocie dotacji dla placówek danego rodzaju, o których mowa w art. 2 pkt. 7 i 8 *Ustawy Prawo oświatowe*, nie niższej niż kwota przewidziana na takiego wychowanka w części oświatowej subwencji ogólnej dla powiatu.

2. W przypadku braku na terenie powiatu placówki danego rodzaju, o której mowa w art. 2 pkt. 7 i 8 *Ustawy Prawo oświatowe*, prowadzonej przez powiat, kwotę dotacji, o której mowa w ust. 1, określa się w wysokości równej kwocie przewidzianej na takiego wychowanka w części oświatowej **subwencji ogólnej dla powiatu**.

Art. 29. 1. Niepubliczne placówki, o których mowa w art. 2 pkt. 7 i 8 *Ustawy Prawo oświatowe*, otrzymują na każdego wychowanka dotację z budżetu powiatu w wysokości równej kwocie przewidzianej na takiego wychowanka w części oświatowej subwencji ogólnej dla powiatu.

Art. 36. 1. Organ dotujący, o którym mowa w art. 15–21, art. 25, art. 26, art. 28–30 i art. 32, może kontrolować prawidłowość pobrania i wykorzystania dotacji udzielonych zgodnie z art. 15–21, art. 25, art. 26, art. 28–30 i art. 32. Osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli mają prawo wstępu do przedszkoli, szkół i placówek oraz wglądu do prowadzonej przez nie dokumentacji organizacyjnej, finansowej i dokumentacji przebiegu nauczania w związku z przekazaną dotacją.

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wprowadza zmiany w kilku innych ustawach, m.in. w *Ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1189) – ważne dla osób ubiegających się o kolejne stopnie awansu zawodowego nauczycieli zmiany dotyczące udzielania urlopów wypoczynkowych dyrektorom szkół i placówek oraz inne.

Art. 21. *Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz.U. z 2013 r., poz. 1169, z 2014 r., poz. 498, z 2016 r., poz. 1948 oraz z 2017 r., poz. 60)

w ust. 1. otrzymuje brzmienie:

„1. Do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach, przedszkolach, placówkach i innych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład systemu oświaty, prowadzonych przez kościelne osoby prawne, stosuje się prawa i obowiązki ustalone dla nauczycieli i wychowawców zatrudnionych odpowiednio w publicznych lub niepublicznych szkołach, przedszkolach, placówkach i innych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład systemu oświaty, prowadzonych przez podmioty niebędące jednostkami samorządu terytorialnego”;

w ust. 3. otrzymuje brzmienie: „3. Pracownikom szkół, przedszkoli, placówek i innych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład systemu oświaty, prowadzonych przez kościelne osoby prawne, niebędącym nauczycielami lub wychowawcami, przysługują uprawnienia i świadczenia przewidziane dla

tej kategorii pracowników zatrudnionych odpowiednio w publicznych lub niepublicznych szkołach, przedszkolach, placówkach i innych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład systemu oświaty, prowadzonych przez podmioty niebędące jednostkami samorządu terytorialnego”.

Art. 97. Do rozliczenia dotacji, o których mowa w art. 80 i art. 90 ustawy zmienianej w art. 80 (*O systemie oświaty*), w brzmieniu dotychczasowym, za rok 2017, stosuje się przepisy art. 80 i art. 90 ustawy zmienianej w art. 80, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 107. We wpisach do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 86, dokonanych na podstawie art. 90 ust. 1 i ustawy zmienianej w art. 80, w brzmieniu dotychczasowym, w zakresie przyznania dotacji, o których mowa odpowiednio w art. 90 ust. 1b, 1ba lub 1c ustawy zmienianej w art. 80, w brzmieniu dotychczasowym, zamieszcza się z urzędu informację o otrzymywaniu dotacji, o których mowa odpowiednio w art. 17 ust. 1, art. 19 ust. 1 lub art. 21 ust. 1. Przepisy art. 168 ust. 9 i 11 ustawy zmienianej w art. 86 stosuje się odpowiednio.

Art. 108. Do rozliczenia dotacji, o której mowa w art. 14d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 80 (*O systemie oświaty*), w brzmieniu dotychczasowym, za rok 2017, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 14d ust. 10 ustawy zmienianej w art. 80, w brzmieniu dotychczasowym.

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U z 2017 r., poz. 1453)

Art. 28. 1. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, **skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych.**

2. Od kwoty, o której mowa w ust. 1, odlicza się 0,4% na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej.

3. Rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2018 (Dz.U. z 2017 r., poz. 2395)

§ 3. Podział części oświatowej, po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw finansów publicznych, następuje według algorytmu określonego w załączniku do rozporządzenia.

Rozporządzenie określające szczegółowo podział części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego jest wydawane odrębnie na każdy nowy rok kalendarzowy.

Ustawa budżetowa na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 291)

Przepisy ustaw o finansowaniu zadań oświatowych, o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i ustawy budżetowej stosuje się łącznie.

Ustawa z dnia 28 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r., poz. 969)

Art. 1. § 1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie:

zapobiegania i zwalczania demoralizacji – w stosunku do osób, które nie ukończyły lat 18 oraz postępowania w sprawach o czyny karalne – w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu lat 13, ale nie ukończyły lat 17; wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych – w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby lat 21.

Art. 2. Przewidziane w ustawie działania podejmuje się w wypadkach, gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuści się czynu karnego.

Art. 4. § 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia

o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

Art. 6. Przepisy obejmują katalog stosowanych środków wychowawczych wobec nieletnich przez sąd rodzinny, w tym umieszczenie nieletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (art. 6 pkt 9).

Art. 12. W razie stwierdzenia u nieletniego upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych bądź nałogowego używania alkoholu albo innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, sąd rodzinny może orzec umieszczenie nieletniego w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym. Jeżeli zachodzi potrzeba zapewnienia nieletniemu jedynie opieki wychowawczej, sąd może orzec umieszczenie go w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, a w przypadku gdy nieletni jest upośledzony umysłowo w stopniu głębokim i wymaga jedynie opieki – w domu pomocy społecznej.

Art. 26. Możliwe jest umieszczenie nieletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w trybie tymczasowym (zabezpieczenia), w tym nieletnich, o których mowa w art. 12.

Art. 32. Przepisy obejmują koszty postępowania w sprawie nieletniego i wskazują, że sąd rodzinny odstępuje od obciążania rodziców lub innych osób zobowiązanych kosztami postępowania w przypadku trudnych warunków materialnych.

W związku z tym, że do kosztów postępowania zalicza się również należność z tytułu pobytu nieletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, należy zwrócić się do właściwego sądu o szczegółowe wyjaśnienie, co w przypadku danego nieletniego należy rozumieć przez „odstąpienie od kosztów postępowania”.

Szczegółowe zapisy znajdują się w *Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości i szczegółowych zasad ustalania kosztów postępowania w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2016 r., poz. 863).

§ 5. 1. W każdej sprawie sąd rodzinny jest obowiązany z urzędu w okresie trwania postępowania wykonawczego co najmniej raz w roku oceniać, czy z uwagi na sytuację materialną osób zobowiązanych do uiszczenia kosztów postępowania nie zachodzi potrzeba zmiany wysokości tych kosztów.

Art. 32g § 9 określa czas pobytu nieletniego (wychowanka MOW) w policyjnej izbie dziecka: „w policyjnej izbie dziecka można umieścić nieletniego zatrzymanego w trakcie jego samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni”.

Art. 73. określa ustanie wykonywania środka wychowawczego stosowanego wobec nieletniego umieszczonego w MOW z tytułu osiągnięcia pełnoletności.

§ 1. Wykonywanie środków wychowawczych ustaje z mocy prawa z chwilą ukończenia przez nieletniego lat 18, a wykonywanie pozostałych środków

– z chwilą ukończenia lat 21; jeżeli środki wychowawcze zastosowano na podstawie art. 10 § 4 Kodeksu karnego (Dz.U. z 1997 r. nr 88, poz. 553) lub art. 5 § 2 Kodeksu karnego skarbowego (Dz.U. z 1999 r. nr 83, poz. 930) – wykonywanie ich ustaje z mocy prawa z chwilą ukończenia przez sprawcę lat 21.

§ 2. Jeżeli nieletni ukończy lat 18 przed zakończeniem roku szkolnego, sąd rodzinny może przedłużyć na okres do zakończenia roku szkolnego przebywanie w zakładzie wychowawczym.

Art. 67. Policja w zakresie postępowania wykonawczego wykonuje polecenia sądu rodzinnego. Przepis obejmuje doprowadzenie nieletniego do wskazanego MOW na podstawie wydanego przez sąd nakazu doprowadzenia.

Art. 70. § 1. Przepis zawiera m.in. upoważnienie dyrektora ośrodka do składania wniosków w sprawie nieletniego, w postępowaniu wykonawczym – np. o zmianę lub uchylenie stosowanego środka wychowawczego.

Art. 74. § 3. Jeżeli orzeczono umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, a zachodzą warunki, o których mowa w § 2, sąd rodzinny może postanowić o tymczasowym umieszczeniu dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej do czasu wykonania postanowienia, nie dłużej jednak niż przez okres trzech miesięcy. Dotyczy głównie przypadków tych nieletnich, którzy w momencie wydania orzeczenia o umieszczeniu w MOW są już wychowanymi placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Art. 76. § 1. Jeżeli rodzice lub opiekun nie mogą zapewnić nieletniemu zwalnianemu z młodzieżowego ośrodka wychowawczego, podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą, domu pomocy społecznej, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich albo opuszczającemu rodzinę zastępczą niezbędnych warunków wychowawczych i bytowych – udziela się nieletniemu pomocy.

Art. 77. § 1. Nadzór nad wykonywaniem orzeczeń o skierowaniu nieletniego do ośrodka kuratorskiego, o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, domu pomocy społecznej, podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą, schronisku dla nieletnich i zakładzie poprawczym, jak również decyzji o umieszczeniu w policyjnej izbie dziecka, sprawuje sędzia rodzinny.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń w sprawach nieletnich (Dz.U. nr 107, poz. 894)

Art. 81. Zawiera upoważnienie do wydania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości, rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad kierowania nieletnich do młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w tym wskazania organu odpowiedzialnego za kierowanie nieletnich do odpowiednich placówek.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym
(Dz.U. nr 296 z 2011 r., poz. 1755)

Istotne dla tworzenia adekwatnych do potrzeb nieletnich bezpiecznych warunków pobytu oraz nauki, wychowania, resocjalizacji i terapii są przepisy § 6 cytowanego rozporządzenia, które określają **ważność wskazania wydanego dla nieletniego do MOW**:

„Wychowankowie MOW (niedoprowadzeni do wskazanego ośrodka) są skreślani z listy wychowanków ośrodka na podstawie przepisów w sprawie kierowania nieletnich po upływie jednego miesiąca od daty wydania wskazania przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Wobec zgłaszanych wątpliwości dotyczących terminu skreślenia nieletniego z listy MOW w przypadku niedoprowadzenia go w ciągu miesiąca, należy wskazać przepisy *Kodeksu postępowania administracyjnego* (Kpa) i *Kodeksu cywilnego* (Kc) obejmujące omawiany zakres”.

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r – Kodeks postępowania administracyjnego
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1257)

Art. 57. § 1. Jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

§ 3. Terminy określone w miesiącach kończą się z upływem tego dnia w ostatnim miesiącu, który odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca.

§ 4. Jeżeli koniec terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny
(Dz.U. z 2017 r., poz. 459)

Art. 112. Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca. Jednakże przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin upływa z początkiem ostatniego dnia.

W związku z powyższym podane przykładowo wskazanie dla Jana Kowalskiego wydane w dniu 05.02.2018 r. utraci ważność w dniu 05.03.2018 r. o godz. 24. Zatem niedoprowadzony w podanym terminie nieletni powinien być skreślony z listy MOW w dniu 6 marca 2018 r. W świetle przytoczonych przepisów Kpa i Kc wskazania dla nieletnich wydane w dniach 29, 30 i 31 stycznia tracą ważność 28 lutego (lub 29 lutego w roku przestępnym) o godz. 24., zatem skreślenie ich z listy MOW następuje w dniu 1 marca.

Art. 82. Zawiera upoważnienie do wydania przez ministra właściwego do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad kierowania i pobytu nieletnich w podmiotach leczniczych.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. nr 79, poz. 692 i zm. w Dz.U. z 2017 r., poz. 564)

Zgodnie z treścią § 1 cytowanego rozporządzenia, organem odpowiedzialnym za kierowanie nieletnich do publicznych zakładów opieki zdrowotnej jest sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich wydający orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie. Adresy publicznych zakładów psychiatrycznej opieki zdrowotnej przyjmujących nieletnich z poszczególnych województw lub z terenu całego kraju zawierają załączniki 1–3 do cytowanego rozporządzenia.

Wprowadzona zmiana dotyczy nazewnictwa: użyte w tytule, w § 1, w § 2 w ust. 1 w pkt. 3 i 4 i w § 10 w ust. 3 w różnej liczbie i przypadku wyrazy „**publiczne zakłady opieki zdrowotnej**” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami „**podmioty lecznicze niebędące przedsiębiorcami**”.

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1120)

Art. 12. obejmuje katalog stosowanych środków przymusu bezpośredniego. Zgodnie z treścią art. 95a. § 1 *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* w razie bezskuteczności środków oddziaływania psychologiczno-pedagogicznego wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym **można użyć środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej**.

Uwaga! Środków przymusu bezpośredniego nie stosuje się w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

Art. 35. 3. Przepisy określają obowiązki dyrektora ośrodka lub innej osoby uprawnionej w przypadku konieczności stosowania środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich. Decyzję o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego przez uprawnionego będącego pracownikiem zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub młodzieżowego ośrodka wychowawczego podejmuje:

- 1) dyrektor zakładu, schroniska lub ośrodka, w którym nieletni jest umieszczony, albo – w razie nieobecności tego dyrektora – zastępujący go pracownik pedagogiczny;
- 2) inny pracownik zakładu, schroniska lub ośrodka, w którym nieletni jest umieszczony – w razie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby.

Art. 40. 1. O użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym albo schronisku dla nieletnich dyrektor placówki niezwłocznie powiadamia sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad tą placówką, sąd rodzinny wykonujący środek wychowawczy albo środek poprawczy lub organ, do którego dyspozycji pozostaje nieletni umieszczony w schronisku dla nieletnich.

Przepisy ustawy stanowią rekomendację dla opracowania/zaktualizowania procedur postępowania nauczycieli w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków i placówki oraz współpracy z Policją.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

(Dz.U. z 2017 r., poz. 783 i zm. w poz. 1458 i poz. 2439)

Art. 21. 1. Zobowiązuje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do uwzględnienia w podstawie programowej kształcenia ogólnego problematyki promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących zapobiegania narkomanii.

Art. 21. ust. 2. Zobowiązuje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, do podejmowania działań na rzecz uwzględnienia problematyki promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia, w tym zagadnień dotyczących zapobiegania narkomanii w programach przygotowania zawodowego nauczycieli i osób zajmujących się wychowaniem i nauczaniem dzieci i młodzieży w szkołach i innych placówkach systemu oświaty.

Art. 22. ust. 1. Ministrowie właściwi do spraw oświaty i wychowania, zdrowia, spraw wewnętrznych, administracji publicznej, transportu, minister obrony narodowej oraz minister sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego

działania, są obowiązani rozwijać i popierać działalność edukacyjną oraz profilaktyczną, podejmowaną w celu informowania społeczeństwa o szkodliwości narkomanii.

Art. 22. ust. 2. Organy wymienione w ust. 1 są obowiązane prowadzić działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną polegającą na: 1) promocji zdrowego stylu życia; 2) wspieraniu działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji, o których mowa w art. 5 ust. 3, oraz innych inicjatyw społecznych.

Art. 22. ust. 3. upoważnienie ustawowe do wydania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania rozporządzenia w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
(Dz.U. z 2015 r., poz. 1249)

i Rozporządzenie zmieniające z dnia 22 stycznia 2018 r.
(Dz.U. z 2018 r., poz. 214)

Zgodnie z treścią § 1 ust. 1. cytowanego rozporządzenia „Szkoły i placówki prowadzą systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły i placówki w celu przeciwdziałania narkomanii.

2. Działalność, o której mowa w ust. 1., „obejmuje działania uprzedzające mające na celu przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych – związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów i wychowanków – charakteryzujących się nieprzestrzeganiem przyjętych dla danego wieku zwyczajowych norm i wymagań, niosących ryzyko negatywnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego ucznia lub wychowanka oraz jego otoczenia społecznego”.

Przepisy Rozporządzenia zmieniającego z 22 stycznia 2018 r. wskazują na włączanie, w razie potrzeby, w indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, o którym mowa w art. 127 ust. 3 Ustawy Prawo oświatowe, działań z zakresu przeciwdziałania używaniu środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Działania wynikające z diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka należy także uwzględnić w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły

i placówki opracowywanym w każdym roku szkolnym, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia roku szkolnego.

Przepisy rozporządzenia stanowią rekomendację do zaktualizowania procedur postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków MOW i MOS oraz współpracy z Policją.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1769 i zm. w poz. 1985)

Art. 88. Przepisy obejmują warunki udzielenia pomocy materialnej na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie wychowankom opuszczającym młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Art. 88. 1. Osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży lub schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę czy młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zwana dalej „osobą usamodzielnianą”, zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą: pieniężną na usamodzielnienie, pieniężną na kontynuowanie nauki, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, w uzyskaniu zatrudnienia, na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

Art. 88. ust. 2. Pomoc przysługuje osobie usamodzielnianej, w przypadku gdy skierowanie na pobyt całodobowy do młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę albo młodzieżowego ośrodka wychowawczego nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

Art. 88. ust. 3. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie, która przebywała w ośrodku co najmniej rok.

Art. 88. ust. 6. Warunkiem uzyskania pomocy, o której mowa w ust. 1, jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Art. 88. ust. 7. W realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osobę usamodzielnianą wspiera opiekun usamodzielnienia, którym może być pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, wychowawca, psycholog lub pracownik socjalny placówki albo inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą.

Art. 88. ust. 8. W przypadku, gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje.

Szczegółowe regulacje znajdują się w *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie* (Dz.U. z 2012 r., poz. 954).

Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, przez starostę właściwego do przyznania tej pomocy jest: wskazanie przez osobę usamodzielnianą co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem przez nią pełnoletności danych osobowych obejmujących: imię, nazwisko, miejsce zamieszkania oraz adres kontaktowy osoby, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, oraz przedstawienie pisemnej zgody tej osoby, a także złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia i złożenie wniosku o przyznanie pomocy.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1938)

Ustawa reguluje procedury zgłaszania do ubezpieczenia dziecka, które nie jest ubezpieczone jako członek rodziny. Dzieci do 18. roku życia, a jeśli kształcą się dalej – do 26. roku życia, niezgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego jako członkowie rodziny lub z innego tytułu, zgłaszane są do ubezpieczenia zdrowotnego przez następujące podmioty:

- dzieci do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego nieprzebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze albo w domach pomocy społecznej – przez ośrodek pomocy społecznej na wniosek opiekuna prawnego lub faktycznego dziecka albo z własnej inicjatywy;
- dzieci przebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze albo w domach pomocy społecznej – przez placówki pełniące funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze i domy pomocy społecznej;
- uczniowie – przez szkoły;
- słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli – przez zakłady kształcenia nauczycieli;
- studenci i uczestnicy studiów doktoranckich – przez szkoły wyższe, jednostki prowadzące studia doktoranckie.

Art. 27 ust. 3. upoważnia ministra właściwego do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii Prezesa Funduszu, Naczelnej Rady Lekarskiej, Naczelnej Rady

Pielęgniarek i Położnych oraz Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych do wydania rozporządzenia w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą objętymi obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształcącymi się w szkołach ponadgimnazjalnych do ich ukończenia.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz.U. nr 139, poz. 1133)

Przepisy § 11. rozporządzenia zawierają regulację dotyczącą miejsca udzielania uczniom profilaktycznej opieki zdrowotnej. W przypadku braku na terenie szkoły lub placówki gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, opiekę zdrowotną sprawuje lekarz podstawowej opieki zdrowotnej i pielęgniarka spełniająca wymogi dotyczące świadczenia pomocy w środowisku nauczania i wychowania. Dokumentacja medyczna ucznia jest przechowywana przez właściwego dla ucznia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 r., poz. 882)

Art. 4. ust. 1. Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych i wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego.

Działania te obejmują m.in.:

- stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół, placówek systemu oświaty, placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz w jednostkach wojskowych;
- tworzenie placówek rozwijających działalność zapobiegawczą, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego, oraz placówek specjalistycznych, z uwzględnieniem wczesnego rozpoznawania potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego;
- wprowadzanie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programu przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, resocjalizacją, leczeniem i opieką, zarządzaniem i organizacją pracy oraz organizacją wypoczynku.

Art. 10. 1. Za świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej udzielane osobie z zaburzeniami psychicznymi przez świadczeniodawcę, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, o której mowa w art. 132 ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2017 r.,

poz. 1938, 2110, 2217, 2361 i 2434), zwanej dalej „ustawą o świadczeniach”, nie pobiera się od tej osoby opłat.

2. Osobom z zaburzeniami psychicznymi przebywającym w szpitalu psychiatrycznym przysługują bez pobierania od nich opłat produkty lecznicze, wyroby, o których mowa w *Ustawie z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych*² (Dz.U. z 2017 r., poz. 211), środki pomocnicze oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, o których mowa w *Ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia*³ (Dz.U. z 2017 r., poz. 149 i 60).

3. Osobom z zaburzeniami psychicznymi przysługują także produkty lecznicze, wyroby medyczne oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego określone w wykazach, o których mowa w art. 37. *Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1844), w zakresie kategorii, o której mowa w art. 6. ust. 1. pkt 1. lit. b tej ustawy, zakwalifikowane do odpłatności zgodnie z art. 6 ust. 2 tej ustawy.

Przepisy ustawy stanowią rekomendację do podejmowania działań profilaktycznych wobec wychowanków MOW i MOS w sytuacji kryzysu psychicznego, zachowań autoagresywnych, podejmowanych prób samobójczych oraz problemowego używania substancji psychoaktywnych, a także upowszechniania wśród wszystkich pracowników placówki umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia oraz wiedzy o zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia. Potrzeba aktualizacji procedur postępowania w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków MOW i MOS.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy **(Dz.U. z 2014 r., poz. 1184)**

Art. 6. ust. 5. upoważnia dla ministra właściwego do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania oraz ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego, do wydania rozporządzenia w sprawie zakresu i trybu badań lekarskich kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych, wyższych oraz kandydatów na studia doktoranckie.

² Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu *Ustawy o wyrobach medycznych*.

³ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu *Ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia*.

*Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2014 r.
w sprawie badań lekarskich kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych
lub wyższych i na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów tych szkół,
studentów, słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych
oraz uczestników studiów doktoranckich
(Dz.U. z 2014 r., poz. 1144)*

Przepisy rozporządzenia określają zakres i tryb oraz sposób dokumentowania badań lekarskich kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych lub wyższych i na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów tych szkół, studentów oraz słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu narażeni są na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia, oraz uczestników studiów doktoranckich, którzy w trakcie studiów są narażeni na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia.

Ilekcją w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) osobach badanych – rozumie się przez nie kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych lub wyższych i na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów tych szkół, studentów i słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz uczestników studiów doktoranckich, którzy w trakcie studiów są narażeni na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia;
- 2) placówkach dydaktycznych – rozumie się przez nie szkołę ponadgimnazjalną, szkołę wyższą, organizatora kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz jednostkę uprawnioną do prowadzenia studiów doktoranckich.

Lekarz przeprowadza badanie lekarskie na podstawie skierowania wydanego przez placówkę dydaktyczną – § 3 ust. 1. Przywołanie tego przepisu ma związek z wątpliwościami dotyczącymi odpowiedzialności w tym zakresie, w przypadku gdy wychowanek MOW jest przenoszony w celu kontynuacji nauki do innego MOW, w którym funkcjonuje szkoła ponadgimnazjalna.

*Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela
(Dz.U. z 2017 r., poz. 1189 i poz. 2203)*

Przepisy art. 6. określają obowiązki nauczycieli. Nauczyciel obowiązany jest:

- rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
- wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
- dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego;

- kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
- dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

Przepisy art. 9. ust. 1. określają wymagania kwalifikacyjne nauczycieli.

Stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

- posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje;
- przestrzega podstawowych zasad moralnych;
- spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

Art. 9. ust. 2. zawiera upoważnienie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2017 r., poz. 1575)

§ 16. 1. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach wchodzących w skład młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela określone w § 3, § 4 i § 6, a ponadto ukończyła:

- studia wyższe, studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii, lub
- zakład kształcenia nauczycieli w specjalności resocjalizacja lub socjoterapia.

2. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela wychowawcy w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii posiada osoba, która ukończyła:

- studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, lub:
- studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na dowolnym kierunku (specjalności), i studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, lub:
- zakład kształcenia nauczycieli w specjalności resocjalizacja lub socjoterapia, lub:
- zakład kształcenia nauczycieli w dowolnej specjalności i kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii.

3. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach wchodzących w skład młodzieżowych ośrodków wychowawczych przeznaczonych dla nieletnich z niepełnosprawnością intelektualną posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela, określone w ust. 1, a ponadto ukończyła studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe, zakład kształcenia nauczycieli lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie nadającym kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną.

4. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela wychowawcy w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych przeznaczonych dla nieletnich z niepełnosprawnością intelektualną posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska wychowawcy określone w ust. 2, a ponadto ukończyła studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe, zakład kształcenia nauczycieli lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie nadającym kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną.

5. Kwalifikacje do nauczania języków obcych w szkołach wchodzących w skład młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do nauczania języków obcych w danym typie szkoły, określone w § 12.

Art. 42. 1. Czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. W ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować:

- 1) zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, w wymiarze określonym w ust. 3 lub ustalonym na podstawie ust. 4a;
- 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów;
- 3) zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.

Art. 42. ust. 7. pkt 3b Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin pracy bezpośrednio z uczniami lub wychowankami dla pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych, doradców zawodowych, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, nie może przekraczać 22 godzin (przepis ten będzie obowiązywał od 1.09.2018 r., zgodnie z Dz.U. z 2017 r., poz. 2203).

Art. 70a ust. 6. zawiera upoważnienie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia w sprawie sposobu podziału środków i form doskonalenia nauczycieli.

Rozporządzenie z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków (Dz.U. nr 46, poz. 430)

Ze środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli, o których mowa w art. 70a ust. 1., *Ustawy Karta Nauczyciela*, dofinansowuje się:

- organizację doradztwa metodycznego dla nauczycieli, w tym koszty obniżenia wymiaru godzin zajęć, dodatkowych umów o pracę, dodatków funkcyjnych oraz podróży służbowych doradców metodycznych;
- organizację szkoleń, seminariów oraz konferencji szkoleniowych dla nauczycieli, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze;
- przygotowanie materiałów szkoleniowych i informacyjnych;
- organizację warsztatów metodycznych i przedmiotowych oraz innych form doskonalenia zawodowego wynikających z potrzeb edukacyjnych na danym terenie;
- organizację doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły lub placówki;
- szkolenie rad pedagogicznych.

Art. 63. ust. 1. Ochrona prawna

Nauczyciel podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w *Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1137 ze zm.).

2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.

Art. 75. Odpowiedzialność dyscyplinarna

Nauczyciele podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6. Za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, w rozumieniu art. 108 *Kodeksu pracy*, wymierza się nauczycielom kary porządkowe zgodnie z *Kodeksem pracy*.

Art. 85. t. 1. Dyrektor szkoły może zawiesić w pełnieniu obowiązków nauczyciela, a organ prowadzący szkołę – dyrektora szkoły, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub złożono wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie nauczyciela od wykonywania obowiązków w szkole. W sprawach niecierpiących zwłoki nauczyciel i dyrektor szkoły może być zawieszony przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 741)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U z 2017 r., poz. 2198, 2203 i 2361)

Przepisy zmienionej *Ustawy o systemie oświaty* należy analizować łącznie z przepisami innych ustaw, w tym szczególnie z *Ustawą Prawo oświatowe* i *Ustawą o finansowaniu zadań oświatowych*. Część przepisów pozostaje w mocy, obejmują one m.in:

- zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów szkół różnych typów;
- tworzenie i zasady działania Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych;
- zasady udzielania uczniom pomocy materialnej;
- zasady organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży;
- uznawanie świadectw potwierdzających wykształcenie, wydanych poza granicami kraju;
- świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej.

Z przepisów mówiących o ocenianiu ważne dla MOW i MOS wydają się w szczególności następujące artykuły:

Art. 44c, w którym przepisy wskazują na obowiązek indywidualizacji i dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych ucznia;

Art. 44o ust. 6., którego przepisy określają warunki promocji do klasy programowo wyższej w ciągu roku szkolnego dla ucznia niedostosowanego społecznie lub zagrożonego niedostosowaniem społecznym, posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;

Art. 44h ust. 2. – ocenianie praktycznej nauki zawodu;

Art. 44zzzb ust. 1. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie jest formą oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu jednej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, ustalonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach;

Art. 44zzzc. 1. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie jest przeprowadzany w ciągu całego roku szkolnego w terminach ustalonych przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej;

Art. 44zzr ust. 2. Uczeń lub absolwent posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne

lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym może przystąpić do egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, wynikających odpowiednio z niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, na podstawie tego orzeczenia;

Art. 92. 1. Uczniowie, z wyjątkiem uczniów szkół dla dorosłych, objęci są świadczeniami profilaktycznej opieki zdrowotnej. Organizację oraz formy profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami określają przepisy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (*Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach profilaktycznej opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* Dz.U. z 2017 r., poz. 1938).

Inne akty wykonawcze wydane na podstawie przepisów *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz.U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.):

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutowych placówek publicznych (Dz.U. nr 52, poz. 466) – jest aktem nadal obowiązującym.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutowych publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. nr 61, poz. 624 ze zm.)

Liczba uczniów w szkole (oddziale) dla uczniów niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zagrożonych uzależnieniem lub z zaburzeniami zachowania wynosi od 10 do 16.

Rozporządzenie jest aktem nadal obowiązującym. W *Rozporządzeniu zmieniającym z dnia 17 marca 2017 r.* (Dz.U. z 2017 r., poz. 649) zmiana polega na tym, że w oddziale szkoły specjalnej dla uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym nie określono dolnej granicy/liczby uczniów w oddziale. § 6 ust. 6 wskazuje, że może być ich nie więcej niż 16. Ponadto został dodany zapis, z którego wynika, że szkoły ogólnodostępne i integracyjne mogą przyjmować uczniów niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie mogą jednak tworzyć dla nich odrębnych oddziałów.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. z 2012 r., poz. 204) – które jest aktem nadal częściowo obowiązującym.

Aktualne są w dalszym ciągu zapisy:

§ 6. 1. Dla uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym uczęszczających do zasadniczych szkół zawodowych zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich można skrócić okres nauki do dwóch lat, pod warunkiem zachowania co najmniej minimalnego wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych przewidzianego dla trzyletniego okresu nauczania.

2. Decyzję o skróceniu okresu nauki uczniowi niedostosowanemu społecznie lub zagrożonemu niedostosowaniem społecznym uczęszczającemu do zasadniczej szkoły zawodowej zorganizowanej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii podejmuje rada pedagogiczna, po uzyskaniu pozytywnej opinii zespołu, którego zadaniem jest planowanie i koordynowanie udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o którym mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Przepisy rozporządzenia zachowują moc do czasu pełnego wprowadzenia reformy edukacji i obowiązywania przepisów *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* (Dz.U. z 2017 r., poz. 703) i załączników obejmujących poszczególne typy szkół:

- załączniki nr 1–3 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, a w latach następnych również w kolejnych klasach szkoły podstawowej;
- załączniki nr 7, 9, 13 i 14 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018;
- załączniki nr 12, 17 i 18 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w semestrach I szkoły policealnej, a w latach następnych również w kolejnych semestrach szkoły policealnej;
- załączniki nr 4–6, 8, 15 i 16 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2019/2020;
- załącznik nr 10 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2020/2021;
- załącznik nr 11 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2022/2023.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 843) – które jest aktem nadal częściowo obowiązującym.

W związku z reformą edukacji nowe zapisy zastąpią poniższy:

§ 13 ust. 3. Przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej zachowania ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia lub inne dysfunkcje rozwojowe, należy uwzględnić wpływ tych zaburzeń lub dysfunkcji na jego zachowanie, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977) – które jest aktem nadal częściowo obowiązującym. W związku z reformą edukacji – nowe przepisy dotyczące analogicznych kwestii opublikowano w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356).

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz.U. z 2009 r. nr 139, poz. 1131) – **akt jest nadal częściowo obowiązujący, ale w związku z reformą edukacji obowiązuje także Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 czerwca 2017 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz.U. z 2017 r., poz. 1239).***

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2003 r. nr 6, poz. 69 ze zmianą – Dz.U. z 2009 r. nr 139, poz. 1130)

W placówce o charakterze resocjalizacyjno-wychowawczym wśród nadzwyczajnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu wychowanków i placówki, takich jak: pożar, powódź, inne tragiczne w skutkach zdarzenie losowe, mogą wystąpić przypadki zdarzeń generowanych przez wychowanków (podpalenie, zbiorowe niszczenie mienia, podrzucenie materiałów wybuchowych, zamknięcie się w określonych pomieszczeniach itp.), toteż zachodzi konieczność współpracy z Policją, jednostkami straży pożarnej, służbą zdrowia i innymi, w zależności od rodzaju występującego zagrożenia.

Przepisy rozporządzenia stanowią rekomendację do opracowania lub aktualizacji procedur postępowania nauczycieli w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa wychowanków i placówki oraz współpracy z Policją.

Rekomendowane w tym zakresie są również treści Zarządzenia nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich (Dz.Urz. KGP⁴ z 2010 r. nr 11, poz. 64) i Zarządzenia zmieniającego z dnia 28 maja 2014 r. (Dz.Urz. KGP z 2014 r., poz. 41).

§ 7. W zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich Policja zobowiązana jest w szczególności do:

- wykrywania popełnionych czynów karalnych i ujawniania nieletnich sprawców oraz wykonywania w tym zakresie czynności wynikających z art. 37 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz art. 308 Ustawy

⁴ Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji

z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. nr 89, poz. 555);

- ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń popełnionych na szkodę małoletnich lub wspólnie z nieletnimi;
- ujawniania źródeł demoralizacji i przestępczości nieletnich;
- ujawniania i rozpoznawania przypadków zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych i podejmowania czynności w stosunku do małoletniego oraz jego rodziców lub opiekunów prawnych;
- przekazywania do sądu rodzinnego informacji i materiałów w sprawach małoletnich i nieletnich, wskazujących na potrzebę wszczęcia postępowania przewidzianego w *Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich* lub *Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz.U. z 1964 r. nr 9, poz. 59);
- podejmowania działań prewencyjnych ukierunkowanych na zapobieganie demoralizacji i przestępczości nieletnich;
- inicjowania i prowadzenia wspólnie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi działań profilaktycznych zmierzających do zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń występujących wśród małoletnich;
- współdziałania z przedstawicielami organów państwowych i samorządowych, organizacji społecznych oraz kościołów i związków wyznaniowych działających na rzecz wspierania małoletnich pokrzywdzonych w wyniku przestępstwa;
- współdziałania z instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką małoletnich i nieletnich.

Zapisy ważne dla MOW z Zarządzenia zmieniającego (Dz.Urz. KGP z 2014 r., poz. 41):

„1. Osoby samowolnie przebywające poza schroniskiem dla nieletnich albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym umieszcza się w schronisku, ośrodku lub zakładzie, z którego się oddaliły, a jeśli jest to niemożliwe, w policyjnej izbie dziecka.

2. Policjant przekazuje nieletniego dyrektorowi właściwego schroniska, ośrodka, zakładu albo rodzicowi posiadającemu władzę rodzicielską lub opiekunowi, odbierając poświadczenie, którego wzór określa załącznik nr I do zarządzenia”.

Źródło:

Baza **Internetowy System Aktów Prawnych – ISAP** zawierająca opisy bibliograficzne i teksty aktów prawnych opublikowanych w wydawnictwach urzędowych: „Dzienniku Ustaw” oraz „Monitorze Polskim”, wydawanych przez Prezesa Rady Ministrów: isap.sejm.gov.pl;

„Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji”: edziennik.policja.gov.pl/.